

byť zahl'adený do zrkadla *Božieho Zákona*

Slová dnešného kázňového textu sa nachádzajú v **Jk 1, 22 - 27**:

“

Buďte však činiteľmi slova, a nielen poslucháčmi, ktorí oklamávajú sami seba. Lebo ak je niekto poslucháčom slova, a nie činiteľom, podobá sa mužovi, ktorý si v zrkadle pozerá svoju prirodzenú tvár; videl sa totiž, ale odišiel a ihneď zabudol, aký je. Ale kto sa zahl'adel do dokonalého zákona slobody a vytrval nie ako zábudlivý poslucháč, ale ako činiteľ skutku, ten bude blahoslavený vo svojom konaní. Ak si niekto myslí, že slúži Bohu, a jazyk si nedrží na uzde, ale oklamáva si srdce, u takého je daromné uctievanie Boha. Čisté a nepoškvrnené uctievanie Boha pred Bohom a Otcom je: navštevovať siroty a vdovy v ich tiesni a seba zachovávať nepoškvrneného svetom.

”

Bratia a sestry.

Ak chceme hovoriť o obsahu a význame toho, čo znamená byť duchovne znovuzrodený a mať blahoslavenú vieru, zvlášť v dnešnej dobe, a aké to má dôsledky práve vo vzťahu k Božiemu konaniu v Ježišovi Nazaretskom, židovskom Mesiášovi, v jeho smrti a vzkriesení, je treba začať brať skutočne vážne otázku, čo je a má byť v živote veriaceho človeka, kresťana, na prvom mieste, čo súčasne aj vytvára dôležitý korektív nesprávneho chápania podstaty a významu náboženstva, osobnej zbožnosti, ako aj samotnej bohoslužby. Touto otázkou by sme mali zaoberať vždy a všade, pretože ak to nerobíme, skôr či neskôr podľahneme klamnému presvedčeniu, že k spásu nepotrebujeme nič viac, len sa verbálne priznať k určitej forme náboženskej tradície a na nej založenej vierouke, ktorá však je a ostáva, aj keď nepochybne v úprimnej viere, stále iba ľudskou predstavou o Bohu.

Nezabúdajme, že aj doktrína o ospravedlnení z viery má vo svojom základe to najdôležitejšie, samotný predpoklad ospravedlnenia, a tým je Božia láska a milosť v Ježišovi Kristovi, v jeho dobrovoľnej obeti za všetkých nás. A práve to má svoje priame dôsledky pre naše životy. Ak sa súčasne necháme aj poučiť, čím je jedinečná židovsko-kresťanská tradícia, čo je jej základom – a to je práve povinnosť stať sa činiteľom slova, ako konzekvencia prv prijatej Božej milosti – potom zistíme, že „garanciou“ našej spásy nie je púhe počúvanie a konformita so všeobecne akceptovanou interpretáciou významu slov Písma svätého, to znamená s príslušným učením tej ktorej cirkvi, ale jedine kvalita a obsah života, ktoré majú preukázať a potvrdiť relevantnosť toho, čomu veríme.

To všetko nám dnes ponúkajú Jakubove slová, ktorými sa obracia na spoločenstvo veriacich kresťanov, ktoré podľahlo ilúzii, že k spásy stačí len náboženstvo, verbálne vyznanie viery v Boha a vykonávanie predpísaných liturgických úkonov. Tým sa zásadne odklonilo od obsahu Ježišovho učenia, no aj od Božej vôle zaznamenanej v Tóre, ktorá má človeku pomáhať „kráčať“ tou správnou cestou života a oslobodiť sa od túžby po bohorovnosti, ako aj od narcistických sklonov k sebaláske, no možné je to iba vtedy, ak na Boží Zákon neprestane hľadiť optikou jeho duchovnej esencie, ktorá v sebe obsahuje vlastné princípy Božieho stvoriteľského diela, ktorými sú láska, milosrdenstvo, rovnosť a spravodlivosť pre každého rovnako.

Práve tieto princípy nám pomáhajú nachádzať v Božom Zákone evanjelium. Ony samé sú tým evanjeliom a preto dokážu urobiť našu osobnú vieru blahoslavenou, požehnanou dennodenne našim nebeským Otcom, jediným Bohom a Stvoriteľom. Ježišov život a dielo to dokonale potvrdzujú. Preto možno právom hovoriť o Ježišovi ako o naplnení Zákona.

Jakub nás vyzýva k ostrážitosti a súčasne nám ukazuje možnosť, ako sa vyhnúť fatálnym dôsledkom nesprávne chápanej zbožnosti, viery a bohoslužby. Vraví: *Budte však činiteľmi slova, a nielen poslucháčmi, ktorí oklamávajú sami seba.* Jakub tak ďalej rozvíja dôležitú myšlienku z 19. verša, pričom zdôrazňuje, že

počuté slovo Písma vyžaduje konkrétnu odozvu.

Výrazy, ako „činiteľ slova“, či „činiteľ zákona“, ktoré Jakub používa v tomto liste, patria medzi židovské idiómy. V klasickom prostredí grécko-rímskeho sveta sa týmto slovným spojením označoval rečník a jeho rétorický výkon. Jakub zámerne používa rovnaký výraz, no s diametrálne odlišným významom, čo má v sebe žiadaný ironický podtón, aby si vtedajší poslucháči, no rovnako aj dnešní čitatelia mohli uvedomiť, že ak o sebe vravia, že sú veriacimi kresťanmi, duchovne znovuzrozenými skutočnými nasledovníkmi Ježiša Krista, potom nestačí byť iba zdatným rečníkom.

Evanjelista Matúš zaznamenal Ježišove slová, ktorá to jednoznačne potvrdzujú: *Nie každý, kto mi hovorí: Pane, Pane!, vojde do kráľovstva nebeského, ale, kto činí vôľu môjho Otca nebeského.* (Mt 7,21) A ďalej píše: *Každý, kto počúva tieto moje slová a plní ich, podobný bude múdremu mužovi, ktorý si postavil dom na skale.* (Mt 7,24) Aj apoštol Pavol zdôrazňuje v Liste Rimanom práve túto skutočnosť, keď píše: *Lebo nie tí sú spravodliví pred Bohom, ktorí zákon počúvajú, ale tí budú ospravedlnení, ktorí ho plnia.* (R 2,13).

Áno bratia a sestry, Boží Zákon je potrebný a nevyhnutný pre náš život. Ako sme počuli, Boží Zákon treba konať.

Inými slovami, viera nám dáva základ, no súčasne aj povinnosť stať sa činiteľmi slova.

Iba tak môže byť blahoslavená. Jakub veľmi dobre vedel, čo píše. K vysvetleniu používa priliehavý obraz muža hľadiaceho na svoju tvár v zrkadle. Taký človek je protikladom človeka hľadiaceho, presnejšie povedané, ponoreného do štúdia Zákona, do intenzívneho hľadania Božej vôle, ktorá musí nájsť reálnu odozvu v jeho každodennom živote.

Takáto činnosť si vyžaduje pokoru pred množstvom neznámych skutočností, čo zároveň vedie k potrebe neustále prehlbovať svoje znalosti a vedomosti. K tomu je nevyhnutné prosieť v modlitbách vytrvalo o múdrosť, ktorá nás uchráni pre uzatváraním sa do náboženskej projekcie akéhosi paralelného sveta, ktorý v skutočnosti nikdy neexistoval a ani nebude existovať.

Tak sa môže, no aj má stať Boží Zákon zrkadlom nášho života. Pomocou Ducha Svätého nás má každodenne privádzať k slobode s vedomím zodpovednosti za túto slobodu. Práve to je cesta života nasledovníkov Ježiša Krista. Byť zahľadený do Božieho Zákona nás dokáže uchrániť od toho, čo nám hrozí, ak sme zahľadení iba na seba. To v sebe totiž nesie riziko, že sa nám svet neuveriteľne zmenší. Nebudeme schopní vidieť ďalej, ako je tá pomyslená „špička nášho nosa“, to znamená naše názory, naše presvedčenie, naša pravda, naše náboženstvo, naša predstava sveta a života v ňom.

Všetko ostatné, to široké spektrum rôznorodých aspektov života, rozmanitosti, ktorou sa Božie stvoriteľské dielo vyznačuje, potom odmietame, sme dokonca náchylní použiť aj násilie, len aby nás čosi alebo ktosi nevyrušoval z toho idylického opojenia vlastným mikrosvetom.

Cítíme sa totiž ohrození, zneistení tým, čo nepoznáme. Práve tu sa ukazuje ten zásadný nedostatok a tým je, že si neuvedomujeme, alebo tvrdohlavo ignorujeme skutočnosť, že je to Boh, kto je jediným Bohom, je teda Stvoriteľom a zvrchovaným Pánom tohto sveta a celého univerza. Táto metafora jasne vyjadruje zásadnú myšlienku. Naše poznanie Boha bolo, je a aj bude obmedzené, pretože sme ľudia, no súčasne nám to umožňuje spoznávať stále viac z toho, čo je súčasťou Božieho konania v našich životoch, v tomto svete i celom vesmíre, pretože ono stále pokračuje.

Ak sme však, obrazne povedané, zahľadení do Božieho Zákona, potom sme neustále, dňom i nocou konfrontovaní s Božou vôľou, ktorou je participovať na Božej spravodlivosti v tomto svete a svoju verbálne proklamovanú lásku k Bohu každodenne dokazovať v konkrétnych skutkoch lásky.

Jakub píše: *Ale kto sa zahľadel do dokonalého zákona slobody a vytrval nie ako zábudlivý poslucháč, ale ako činiteľ skutku, ten bude blahoslavený vo svojom konaní.*

Ostáva len zodpovedať otázku, čo konkrétne to znamená. Čím a ako sa Boží Zákon môže stať v našich životoch dokonalým zákonom slobody a umožniť nám stať sa blahoslavenými vo svojom konaní?

Aj v tejto otázke nás Jakub nenecháva bez pomoci, ale je veľmi konkrétny a priamy. Píše: *Ak si niekto myslí, že slúži Bohu, a jazyk si nedrží na uzde, ale oklamáva si srdce, u takého je daromné uctievanie Boha.* Jakub tu opäť nadväzuje na myšlienku z predchádzajúcej časti listu (Jk 1,19–20), kde čítame: *človek má byť rýchly k počúvaniu, pomalý k hnevu, ale tiež pomalý k rozprávaniu.*

Reč a slovo majú u Jakuba, ako aj v celom židovstve veľký význam. Slovo totiž tvorí, koná. Rečou preto človek dokáže napáchať aj veľa zlého. Jakub tu vystavuje tvrdej kritike práve zbožné reči, náboženské frázy, ktoré síce znejú lúbezne, no sú samé o sebe prázdne, neúčinné, majú dokonca potenciál ničiť, a to vždy, keď narážajú na aktuálne vedecké poznatky, ale aj keď sú konfrontované s odlišným svetonázorom, či tradíciou.

Čo z toho plynie, bratia a sestry? Buď „počúvame“ Boha a snažíme sa podľa toho aj reálne konať, alebo len hovoríme, hneváme sa, pohoršujeme a zbožne moralizujeme: inými slovami, namýšľame si, že sme zbožní, o Bohu však viditeľne veľa nevieme.

Jakub sa napokon dostáva k hlavnej myšlienke a tým aj k vysvetleniu toho, čo je a má byť pravá zbožnosť, čím sa má vyznačovať naša každodenná bohoslužba.

Vraví: Čisté a nepoškvrnené uctievanie Boha pred Bohom a Otcom je: navštevovať siroty a vdovy v ich tiesni a seba zachovávať nepoškvrneného svetom.

Inými slovami, pravá zbožnosť a skutočná bohoslužba musia mať reálnu podobu a výraz v každodennom živote.

Nie len naoko a teatrálne, len aby sa nepovedalo. Nie preto, aby sa o nás hovorilo s pátosom a písalo palcovými titulkami v kresťanskej tlači, či iných médiách. Ísť a tráviť čas pri sirotách a vdovách znamenalo v dobovom jazyku spoločnosti, v ktorej žil Ježiš a jeho prví nasledovníci, venovať a aktívne sa angažovať v prospech tých najbiednejších, bezbranných, tráviť svoj čas s tými, ktorí sú a ostávajú marginalizovaní, ktorí nám preto nemôžu pomôcť budovať kariéru, ani získať pozemskú slávu – to všetko, čo Jakub nazýva „nečistotou“ tohto sveta.

Práve týmto spôsobom sa človek chráni od „nečistoty“ okolitého sveta. Nie askézou, nie mystickou kontempláciou, ani zväčšovaním už beztak „vysokých múrov“, ktorými sa od seba vedome a cielene delíme a neustále tak prehlbujeme vzájomné odcudzenie. Práve týmto spôsobom, konaním skutkov lásky nám Boží Zákon otvára cestu od otroctva hriechu k slobode Božích detí.

Práve týmto spôsobom nás Boží Zákon zachraňuje pred večnou smrťou, stáva sa dokonalý, pretože nám odкрýva podstatu a zmysel evanjelia zjavenom v Ježišovom kríži a jeho vzkriesení.

Práve to nás dokáže urobiť účastnými Božích blahoslavenstiev, práve a iba to našu vieru blahoslaví, niet inej cesty.

Bratia a sestry, ak by súčasné kresťanské cirkvi mali viac práve takých duchovných pastierov a nasledovníkov Ježiša Krista, ktorí väčšmi ako na seba vytrvalo hľadajú do toho dokonalého Božieho Zákona slobody, ak by sme sa o to snažili všetci, potom by sa cirkev opäť raz priblížila svojmu pôvodnému, no trvalému poslaniu, žiť v láske, učiť sa, čo znamená rovnosť a tolerancia a k nim pozývať v slobode aj iných. Potom by neboli potrebné zbožné frázy, strojenosť liturgických úkonov, ani moralizovanie, ani mentorovanie ostatných. To nie je cesta ako získať v spoločnosti prirodzený rešpekt, úctu a predovšetkým dôveru ostatných ľudí. Nie podľa toho majú ľudia poznať, že sme Ježišovi nasledovníci. Mali by nás poznať práve podľa toho, čo je prirodzeným vyjadrením úprimnej zbožnosti a blahoslavenej viery, to znamená konaním Božieho slova, schopnosťou žiť s inými ľuďmi v láske, bez vopred určených podmienok. A práve o to ide. To je vlastný princíp a význam duchovného „znovuzrodenia“.

Prosme teda ja my Boha a modlime sa, aby sme k takejto zbožnosti, viere a bohoslužbe napokon dospeli, v dôvere a v nádeji, že práve tým sa naplní aj zmysel nášho života, na slávu a česť jediného Boha a na prospech ostatných Božích detí.

Amen.

prof. Mgr. František Ábel, PhD.

Katedra Novej zmluvy

Modlitba:

Bože,

**d'akujeme Ti za dar modlitby, za to, že Ťa môžeme každodenne prosiť, aby
naše životy a ich kvalita boli čo najviac v súlade s Tvojou svätou vôľou.
Ďakujeme Ti aj za dar Písma svätého, v ktorom nám dávaš v každom čase
možnosť vstúpiť do seba, nechať sa ponaučiť a viesť Tvojim Svätým
Duchom k porozumeniu významu a zmyslu toho, čo znamená počúvať,
poslúchať a konať Tvoju vôľu. Pomáhaj nám, aby sme v tomto vedomí a
viere vytrvali, aby sme mali dostatok síl a schopností angažovať sa v
prospech všetkých, ktorí to potrebujú, ktorí strádajú, sú slabí, znevažovaní,
no aj za tých, ktorí stále hľadajú ten správny smer v živote, jeho zmysel.
Ved' nás k odvahe byť im dobrým príkladom v tom, čo znamená stať sa
činiteľom slova a tým ich privádzať k radosti pravej zbožnosti a
bohoslužby, ktorej základom je služba lásky v prospech blížnych, na Tvoju
slávu a česť Bože.**

Amen.

Vypočuj nás Bože, keď k tebe spoločne voláme:

Otče náš, ktorý si v nebesiach.

**Posväť sa meno Tvoje!
Príď kráľovstvo Tvoje!
Bud' vôľa Tvoja, ako v nebi, tak i na zemi!
Chlieb náš každodenný daj nám dnes!
A odpusť nám viny naše, ako aj my odpúšťame vinníkom svojim!
I neuved' nás do pokušenia!
Ale zbav nás zlého!
Lebo Tvoje je kráľovstvo i moc i sláva na veky.**

**Sláva Bohu: Otcu i Synu i Duchu svätému,
ako bola na počiatku, i teraz i vždycky i na veky vekov.**

Amen.

Požehnanie:

**Nech vás požehná Hospodin a nech vás ochraňuje!
Nech rozjasní Hospodin svoju tvár nad vami a nech vám je milostivý!
Nech k vám obráti Hospodin svoju tvár a nech vám udelí pokoj!
Amen.**